

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı:2019/37

Karar Sayısı:2019/87

Karar Tarihi:14/11/2019

R.G.Tarih-Sayısı:4/2/2020-31029

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN: Adana 6. Asliye Ceza Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU: 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun;

A. 32. maddesinin (1) numaralı fıkrasının,

B. 57. maddesinin (1), (2), (3), (4) ve (5) numaralı fıkralarının,

Anayasa'nın 5., 10., 11., 17., 19. ve 20. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptallerine karar verilmesi talebidir.

OLAY: Sanığın, cinsel taciz suçundan cezalandırılması talebiyle açılan davada itiraz konusu kuralların Anayasa'ya aykırı olduğu kanısına varan Mahkeme, iptalleri için başvurmuştur.

I. İPTALİ İSTENEN KANUN HÜKÜMLERİ

Kanun'un itiraz konusu kuralların da yer aldığı;

1. 32. maddesi şöyledir:

“Akıl hastalığı

Madde 32- (1) Akıl hastalığı nedeniyle, işlediği fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılayamayan veya bu fiille ilgili olarak davranışlarını yönlendirme yeteneği önemli derecede azalmış olan kişiye ceza verilmez. Ancak, bu kişiler hakkında güvenlik tedbirine hükmolunur.

(2) Birinci fıkrafta yazılı derecede olmamakla birlikte işlediği fiille ilgili olarak davranışlarını yönlendirme yeteneği azalmış olan kişiye, ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası yerine yirmibeş yıl, müebbet hapis cezası yerine yirmi yıl hapis cezası verilir. Diğer hallerde verilecek ceza, altıda birden fazla olmamak üzere indirilebilir. Mahkûm olunan ceza, süresi aynı olmak koşuluyla, kısmen veya tamamen, akıl hastalarına özgü güvenlik tedbiri olarak da uygulanabilir.”

2. 57. maddesi şöyledir:

“Akıl hastalarına özgü güvenlik tedbirleri

Madde 57- (1) Fiili işlediği sırada akıl hastası olan kişi hakkında, koruma ve tedavi amaçlı olarak güvenlik tedbirine hükmedilir. Hakkında güvenlik tedbirine hükmedilen akıl hastaları, yüksek güvenlikli sağlık kurumlarında koruma ve tedavi altına alınırlar.

(2) Hakkında güvenlik tedbirine hükmedilmiş olan akıl hastası, yerleştirildiği kurumun sağlık kurulunca düzenlenen raporda toplum açısından tehlikeliliğinin ortadan kalktığından veya önemli ölçüde azaldığının belirtilmesi üzerine mahkeme veya hakim kararıyla serbest bırakılabilir.

(3) Sağlık kurulu raporunda, akıl hastalığının ve işlenen fiilin niteliğine göre, güvenlik bakımından kişinin tıbbi kontrol ve takibinin gerekip gerekmediği, gerekiyor ise, bunun süre ve aralıkları belirtilir.

(4) Tıbbi kontrol ve takip, raporda gösterilen süre ve aralıklarla, Cumhuriyet savcılığınca bu kişilerin teknik donanımı ve yetkili uzmanı olan sağlık kuruluşuna gönderilmeleri ile sağlanır.

(5) Tıbbi kontrol ve takipte, kişinin akıl hastalığı itibarıyla toplum açısından tehlikeliliğinin arttığı anlaşıldığında, hazırlanan rapora dayanılarak, yeniden koruma ve tedavi amaçlı olarak güvenlik tedbirine hükmedilir. Bu durumda, bir ve devamı fıkralarda belirlenen işlemler tekrarlanır.

(6) İşlediği fiille ilgili olarak hastalığı yüzünden davranışlarını yönlendirme yeteneği azalmış olan kişi hakkında birinci ve ikinci fıkra hükümlerine göre yerleştirildiği yüksek güvenliğin sağlandığı sağlık kuruluşunda düzenlenen kurul raporu üzerine, mahkûm olduğu hapis cezası, süresi aynı kalmak koşuluyla, kısmen veya tamamen, mahkeme kararıyla akıl hastalarına özgü güvenlik tedbiri olarak da uygulanabilir.

(7) Suç işleyen alkol ya da uyuşturucu veya uyarıcı madde bağımlısı kişilerin, güvenlik tedbiri olarak, alkol ya da uyuşturucu veya uyarıcı madde bağımlılarına özgü sağlık kuruluşunda tedavi altına alınmasına karar verilir. Bu kişilerin tedavisi, alkol ya da uyuşturucu veya uyarıcı madde bağımlılığından kurtulmalarına kadar devam eder. Bu kişiler, yerleştirildiği kurumun sağlık kurulumca bu yönde düzenlenecek rapor üzerine mahkeme veya hakim kararıyla serbest bırakılabilir.”

II. İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Zühtü ARSLAN, Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Serdar ÖZGÜLDÜR, Recep KÖMÜRCÜ, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI, Muammer TOPAL, M. Emin KUZ, Hasan Tahsin GÖKCAN, Kadir ÖZKAYA, Rıdvan GÜLEÇ, Recai AKYEL, Yusuf Şevki HAKYEMEZ ve Yıldız SEFERİNOĞLU’nun katılımlarıyla 10/4/2019 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında öncelikle sınırlama sorunu görüşülmüştür.

2. Anayasa’nın 152. ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun’un 40. maddelerine göre bir davaya bakmakta olan mahkeme, o dava sebebiyle uygulanacak bir kanunun veya Cumhurbaşkanlığı kararnamesinin hükümlerini Anayasa’ya aykırı gördüğünde veya taraflardan birinin ileri sürdüğü aykırılık iddiasının ciddi olduğu kanısına vardığında bu hükümlerin iptalleri için Anayasa Mahkemesine başvurmaya yetkilidir. Ancak anılan maddeler uyarınca bir mahkemenin Anayasa Mahkemesine başvurabilmesi için elinde yöntemince açılmış ve mahkemenin görevine giren bir davanın bulunması, iptali talep edilen kuralın da o davada uygulanacak olması gerekir. Uygulanacak kural ise bakılmakta olan davanın değişik evrelerinde ortaya çıkan sorunların çözümünde veya davayı sonuçlandırmada olumlu ya da olumsuz yönde etki yapacak nitelikte bulunan kurallardır.

3. Başvuru kararında 5237 sayılı Kanun’un 32. maddesinin (1) numaralı fıkrası ile 57. maddesinin (1), (2), (3), (4) ve (5) numaralı fıkralarının iptalleri talep edilmiştir.

4. 5237 sayılı Kanun’un 32. maddesinin (1) numaralı fıkrasında akıl hastalığı nedeniyle işlediği fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılayamayan veya bu fiille ilgili olarak davranışlarını yönlendirme yeteneği önemli derecede azalmış olan kişiye ceza verilmeyeceği ancak bu kişiler

hakkında güvenlik tedbirine hükmolunacağı öngörülmüştür. Anılan maddenin (2) numaralı fıkrasında ise (1) numaralı fıkra yazılı derecede olmamakla birlikte işlediği fiille ilgili olarak davranışlarını yönlendirme yeteneği azalmış olan kişiler hakkında verilecek cezanın -aynı sürede olmak koşuluyla- kısmen veya tamamen, akıl hastalarına özgü güvenlik tedbiri olarak da uygulanabileceği hüküm altına alınmıştır. Bu bağlamda Kanun'un 57. maddesinin fiili işlediği sırada akıl hastası olan kişi hakkında koruma ve tedavi amaçlı olarak güvenlik tedbirine hükmedileceğini, hakkında güvenlik tedbirine hükmedilen akıl hastalarının yüksek güvenlikli sağlık kurumlarında koruma ve tedavi altına alınacaklarını öngören (1) numaralı fıkrası hükümleri 32. maddenin (1) numaralı fıkrası kapsamındaki kişilerin yanı sıra (2) numaralı fıkrasında belirtilen kişiler bakımından da geçerli ortak kural niteliğindedir.

5. Bu itibarla bakılmakta olan davanın konusunun 32. maddenin (1) numaralı fıkrası kapsamındaki sanığın cezalandırılması talebi olduğu gözetilerek Kanun'un 57. maddesinin (1) numaralı fıkrasına yönelik esas incelemenin 32. maddenin (1) numaralı fıkrası yönünden yapılması gerekir.

6. Açıklanan nedenlerle 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun;

A. 1. 32. maddesinin (1) numaralı fıkrasının,

2. 57. maddesinin (1), (2), (3), (4) ve (5) numaralı fıkralarının,

esasının incelenmesine,

B. 57. maddesinin (1) numaralı fıkrasına ilişkin esas incelemenin 32. maddenin (1) numaralı fıkrası yönünden yapılmasına,

OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III. ESASIN İNCELENMESİ

7. Başvuru kararı ve ekleri, Raportör Berrak YILMAZ tarafından hazırlanan işin esasına ilişkin rapor, itiraz konusu kanun hükümleri, dayanan Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

A. Kanun'un 32. ve 57. Maddelerinin (1) Numaralı Fıkralarının İncelenmesi

1. İtirazın Gerekçesi

8. Başvuru kararında özetle; itiraz konusu kurallar gereğince fiili işlediği sırada fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılayamayan veya bu fiille ilgili olarak davranışlarını yönlendirme yeteneği önemli derecede azalmış olan kişilere ceza verilmediği, koruma ve tedavi amaçlı olarak güvenlik tedbirine hükmedilerek bunların yüksek güvenlikli sağlık kurumlarında koruma ve tedavi altına alındıkları, söz konusu kişilerin uygulamadan kaynaklanan bazı nedenlerle yeterli süre geçmeden mahkeme veya hâkim kararıyla serbest bırakılmalarının toplum açısından tehlike yarattığı, bu durumun ise kamu yararı ve mağdur haklarına aykırı olduğu belirtilerek kuralların Anayasa'nın 5., 10., 11., 17., 19. ve 20. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

2. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

9. İtiraz konusu kurallarla, akıl hastalığı nedeniyle, işlediği fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılayamayan veya bu fiille ilgili olarak davranışlarını yönlendirme yeteneği önemli derecede azalmış olan kişiye ceza verilmeyeceği, ancak bu kişiler hakkında güvenlik tedbirine

hükmedileceği, hakkında güvenlik tedbirine hükmedilen akıl hastalarının yüksek güvenlikli sağlık kurumlarında koruma ve tedavi altına alınacağı öngörülmüştür.

10. Anayasa'nın 19. maddesinin birinci fıkrasında herkesin kişi özgürlüğü ve güvenliği hakkına sahip olduğu ilke olarak ortaya konulduktan sonra ikinci ve üçüncü fıkralarında şekil ve şartları kanunda gösterilmek şartıyla kişilerin özgürlüklerinden mahrum bırakılabileceği durumlar sınırlı olarak sayılmıştır. Dolayısıyla kişinin özgürlük ve güvenlik hakkının kısıtlanması ancak Anayasa'nın anılan maddesi kapsamında belirlenen durumlardan herhangi birinin varlığı hâlinde söz konusu olabilir.

11. Anayasa'nın 19. maddesinin ikinci fıkrasında *“Şekil ve şartları kanunda gösterilen:/ Mahkemelerce verilmiş hürriyeti kısıtlayıcı cezaların ve güvenlik tedbirlerinin yerine getirilmesi; ... halleri dışında kimse hürriyetinden yoksun bırakılamaz.”* hükmüne yer verilmiştir. Anılan hükme göre bir kişinin hürriyetinden yoksun bırakılmasının Anayasa'ya uygun olabilmesi için mahkemelerce verilmiş hürriyeti kısıtlayıcı bir ceza veya güvenlik tedbirinin bulunması ve bu tedbirin şekil ve şartlarının kanunda gösterilmiş olması gerekmektedir.

12. İtiraz konusu kurallarda, ceza mahkemelerince, akıl hastalığı nedeniyle işlediği fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılayamayan veya bu fiille ilgili olarak davranışlarını yönlendirme yeteneği önemli derecede azalmış olan kişiye ceza verilmemesi, fakat bu kişiler hakkında koruma ve tedavi amaçlı olarak güvenlik tedbirine hükmedilmesi öngörülmekte olup kurallarda sadece anılan Anayasa maddesinde öngörülen koşulların gerçekleşmesi hâlinde kişilerin hürriyetinden yoksun bırakılabileceği düzenlenmiştir. Söz konusu tedbirin nasıl uygulanacağına ilişkin şekil ve şartlar ise 5237 sayılı Kanun'un 32. ve 57. maddelerinde ayrıntılı olarak düzenlenmiştir.

13. İtiraz konusu kuralların gerekçelerinde kusur yeteneğini etkileyen bir neden olan akıl hastalığının varlığı durumunda kişinin işlediği fiilin anlam ve sonuçlarını algılayamadığı veya bu fiille ilgili olarak irade yeteneğinin önemli ölçüde etkilendiği, bu durumda kusurlu olamayacağından kişinin hakkında cezaya hükmedilemeyeceği, ancak fiili hukuka aykırı niteliğe sahip olduğundan kişi hakkında akıl hastalarına özgü güvenlik tedbirlerine başvurulacağı belirtilmiştir.

14. Ceza hukukunda cezai bir sorumluluğun doğabilmesi için suç şeklinde tanımlanan insan davranışının tipe uygun, hukuka aykırı bir fiil olması ve bu fiili işleyen kişinin kusur yeteneğinin bulunması gerekir. Suçun manevi unsurunun varlığından söz edebilmek için failin kusurlu bir şekilde hareket etme yeteneğinin olması şarttır. Çağdaş hukuk sistemlerinde yaş küçüklüğü, akıl hastalığı, sağır-dilsizlik, istemeyerek sarhoşluk veya uyuşturucu madde etkisi gibi durumlar kusur yeteneğini ortadan kaldıran veya azaltan nedenler olarak kabul edilmektedir.

15. 5237 sayılı Kanun'da suçun manevi unsuru olan kusur yeteneğini kaldıran veya azaltan nedenler yaş küçüklüğü, akıl hastalığı, sağır ve dilsizlik, geçici bir nedenle ya da irade dışı alınan alkol ve uyuşturucu madde etkisinde olma şeklinde belirlenmiş ve bu nedenlerin bulunması hâlinde faile hiç ceza verilmeyeceği veya verilen cezanın indirileceği düzenlenmiştir.

16. Güvenlik tedbirleri suç karşılığı olarak ve suçludaki tehlike hâliyle orantılı bir biçimde hükmedilen ve esas itibarıyla suça ve suçluya karşı toplumun korunması amacına yönelmiş bulunan yaptırımlardır. Suçları önlemek ve suç işleyenlerin yeniden suç işlemelerine engel olmak için çoğu kez ceza yaptırımları yetmemekte, kimi suçlular çeşitli kanuni nedenlerle sorumsuz olduklarından cezalandırılmamakta veya yerine getirilen ceza yaptırımları suçluların düzelmesini tek başına sağlayamamaktadır. Toplumun tehlikeden korunması ise suçluları olabildiğince eğitmek, ıslah hatta toplumsal ve psikolojik yönlerden tedavi etmek ve dolayısıyla onları topluma yeniden zarar vermeyecek, bir tehlike de teşkil etmeyecek hâle getirmekle

mümkündür. Bu sonuçların gerçekleşmesini sağlamak için de bazı suçlular hakkında, ceza yaptırımlarından ayrı veya onlarla birlikte olmak üzere suç ve dolayısıyla suçluya karşı bazı tedbirlerin alınması gerekebilir. Bu bakımdan güvenlik tedbirleri, cezaların yanında veya onların yerini tutmak üzere kabul edilmiş olan ve sosyal korunma ile birlikte başka yarar ve nedenlere de dayanan, dolayısıyla ceza hukuku alanında ayrı ve özel bir yer alan yaptırımlardır (AYM, E. 1970/42, K. 1971/30, 9/3/1971).

17. Kanun koyucu, itiraz konusu kurallarla akıl hastalarının kusur yeteneğinin bulunmadığından hareketle ceza sorumluluğunu ortadan kaldırmış, bunlar hakkında güvenlik tedbirlerine hükümlenacağını ve bunların yüksek güvenlikli sağlık kurumlarında koruma ve tedavi altına alınacağını hüküm altına almıştır.

18. İtiraz konusu kurallarla Anayasa'nın 19. maddesinde belirtilen koşullarda kişilerin özgürlüklerinden yoksun bırakılmalarına izin verildiğinden kuralın özgürlük ve güvenlik hakkını ihlal eden bir yönü bulunmamaktadır.

19. Açıklanan nedenlerle Kanun'un 32. maddesinin (1) numaralı fıkrası ile anılan fıkra yönünden Kanun'un 57. maddesinin (1) numaralı fıkrası Anayasa'nın 19. maddesine aykırı değildir. İtirazın reddi gerekir.

Kuralların Anayasa'nın 17. maddesine de aykırı olduğu ileri sürülmüş ise de bu bağlamda belirtilen hususların Anayasa'nın 19. maddesi yönünden yapılan değerlendirmeler kapsamında ele alınmış olması nedeniyle Anayasa'nın 17. maddesi yönünden ayrıca bir inceleme yapılmasına gerek görülmemiştir.

Kuralların Anayasa'nın 5., 10., 11. ve 20. maddeleriyle ilgisi görülmemiştir.

B. Kanun'un 57. Maddesinin (2), (3), (4) ve (5) Numaralı Fıkralarının İncelenmesi

1. İtirazın Gerekçesi

20. Başvuru kararında özetle; suç işleyen akıl hastalarının, koruma ve tedavi için yerleştirildikleri kurumlarda fiziki yetersizlik ve benzeri zorunlu nedenlerle yeterli süre geçmeden mahkeme veya hâkim kararıyla serbest bırakılmalarının toplum açısından tehlike oluşturduğu, durumu daha hafif olan ve işlediği fiille ilgili davranışlarını yönlendirme yeteneği azalmış kişilerin cezalarının tamamını akıl hastalarına özgü güvenlik tedbiri olarak çekmesi gerekmekte iken durumu daha ağır olan akıl hastaları için daha erken serbest kalma imkânı bulunmasının eşitlik ilkesine aykırı olduğu belirtilerek kuralların Anayasa'nın 5., 10., 11., 17., 19. ve 20. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

2. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

21. İtiraz konusu kurallarla, hakkında güvenlik tedbirine hükmedilmiş olan akıl hastasının, yerleştirildiği kurumun sağlık kurulunca düzenlenen raporda toplum açısından tehlikeliliğinin ortadan kalktığı veya önemli ölçüde azaldığının belirtilmesi üzerine mahkeme veya hâkim kararıyla serbest bırakılabileceği, sağlık kurulu raporunda akıl hastalığının ve işlenen fiilin niteliğine göre güvenlik bakımından kişinin tıbbi kontrol ve takibinin gerekip gerekmediği, gerekiyor ise bunun süre ve aralıklarının belirtileceği, tıbbi kontrol ve takibin raporda gösterilen süre ve aralıklarla, Cumhuriyet savcılığınca bu kişilerin teknik donanımı ve yetkili uzmanı olan sağlık kuruluşuna gönderilmeleriyle sağlanacağı, tıbbi kontrol ve takipte kişinin akıl hastalığı itibarıyla toplum açısından tehlikeliliğinin arttığı anlaşıldığında hazırlanan rapora dayanılarak yeniden koruma ve tedavi amaçlı olarak güvenlik tedbirine hükmedileceği, bu durumda (1) numaralı ve devamı fıkralarda belirlenen işlemlerin tekrarlanacağı hüküm altına alınmıştır.

22. Anayasa'nın 17. maddesinde herkesin maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahip olduğu ifade edilmiş, 5. maddesinde ise kişilerin ve toplumun refah, huzur ve mutluluğunu sağlamak ile kişilerin maddi ve manevi varlığını geliştirme görevi bir ödev olarak devlete yüklenmiştir. Anayasa'nın anılan hükümleri uyarınca devletin kişilerin maddi ve manevi varlıklarını üçüncü kişilerin yaratacağı tehdit ve tehlikelere karşı koruma ile toplumun refah ve huzurunu sağlama yükümlülüğü bulunmaktadır.

23. Kanun'un 57. maddesinin itiraz konusu (2) numaralı fıkrasında hakkında güvenlik tedbirine hükmedilmiş olan akıl hastalarının serbest bırakılmasına imkân tanınmış ise de söz konusu kişilerin anılan maddede öngörülen koşullarla serbest bırakılmasının öngörülmesi nedeniyle kişilerin maddi ve manevi varlıklarının korunması hakkının ve devletin toplumun refah ve huzurunu sağlama yükümlülüğünün zedelenmemesi için gerekli tedbirlerin alındığı görülmektedir.

24. Bu kapsamda maddenin (2) numaralı fıkrasında hakkında güvenlik tedbirine hükmedilmiş olan akıl hastasının ancak yerleştirildiği kurumun sağlık kurulunca düzenlenen raporda toplum açısından tehlikeliliğinin ortadan kalktığının veya önemli ölçüde azaldığının belirtilmesi üzerine mahkeme veya hâkim kararıyla serbest bırakılabilmesine imkân tanınmıştır.

25. Öte yandan maddenin (3) ve (4) numaralı fıkralarında söz konusu sağlık kurulu raporunda, akıl hastalığının ve işlenen fiilin niteliğine göre, güvenlik bakımından kişinin tıbbi kontrol ve takibinin gerekip gerekmediği, gerekiyor ise, bunun süre ve aralıklarının belirtileceği; tıbbi kontrol ve takibin, raporda gösterilen süre ve aralıklarla, Cumhuriyet savcılığınca bu kişilerin teknik donanımı ve yetkili uzmanı olan sağlık kuruluşuna gönderilmeleri ile sağlanacağı belirtilerek söz konusu kişilerin serbest bırakılmalarından sonra da güvenlik bakımından takiplerine devam edilmesi öngörülmüştür.

26. Maddenin (5) numaralı fıkrasında ise tıbbi kontrol ve takipte, kişinin akıl hastalığı itibarıyla toplum açısından tehlikeliliğinin arttığı anlaşıldığında, hazırlanan rapora dayanılarak, yeniden koruma ve tedavi amaçlı olarak güvenlik tedbirine hükmedileceği, bu durumda, maddenin (1) ve devamı fıkralarda belirlenen işlemlerin tekrarlanacağı düzenlenmiştir.

27. Buna göre 57. maddenin itiraz konusu (2) numaralı fıkrasında güvenlik tedbiri uygulanan akıl hastalarının serbest bırakılmasına izin verilmiş ise de Kanun'da bu serbest bırakmanın kişiler ve toplum açısından bir tehlike oluşturmaması için gerekli tedbirlerin alındığı, bu yönüyle itiraz konusu kuralların Anayasa'nın 5. ve 17. maddelerine aykırı bir yönünün bulunmadığı anlaşılmaktadır.

28. Anayasa'nın 10. maddesinde *"Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir./ Kadınlar ve erkekler eşit haklara sahiptir. Devlet, bu eşitliğin yaşama geçmesini sağlamakla yükümlüdür. Bu maksatla alınacak tedbirler eşitlik ilkesine aykırı olarak yorumlanamaz./ Çocuklar, yaşlılar, özürlüler, harp ve vazife şehitlerinin dul ve yetimleri ile malul ve gaziler için alınacak tedbirler eşitlik ilkesine aykırı sayılmaz./ Hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınamaz./ Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar."* denilmek suretiyle kanun önünde eşitlik ilkesine yer verilmiştir.

29. Anayasa'nın anılan maddesinde yer verilen kanun önünde eşitlik ilkesi hukuksal durumları aynı olanlar için söz konusudur. Bu ilke ile eylemli değil hukuksal eşitlik öngörülmüştür. Eşitlik ilkesinin amacı, aynı durumda bulunan kişilerin kanunlar karşısında aynı işleme bağlı tutulmalarını sağlamak, ayırım yapılmasını ve ayrıcalık tanınmasını önlemektir.

Kanun önünde eşitlik, herkesin her yönden aynı kurallara bağlı tutulacağı anlamına gelmez. Durumlarındaki özellikler, kimi kişiler ya da topluluklar için değişik kuralları ve uygulamaları gerektirebilir. Aynı hukuksal durumlar aynı, ayrı hukuksal durumlar farklı kurallara bağlı tutulursa Anayasa’da öngörülen eşitlik ilkesi zedelenmez.

30. Ceza hukukunda kusur yeteneğinin temel unsuru olan irade serbestisi tam olan kişiler, irade serbestisi bulunmayan, işlediği fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılayamayan veya bu fiille ilgili olarak davranışlarını yönlendirme yeteneği önemli derecede azalmış olan akıl hastaları ile bu derecede olmamakla birlikte işlediği fiille ilgili olarak davranışlarını yönlendirme yeteneği önemli derecede azalmış olan ve dolayısıyla kısmen irade serbestisi bulunan kişiler aynı hukuksal durumda bulunmadıklarından bunların farklı kurallara tabi tutulmalarında eşitlik ilkesine aykırı bir yön bulunmamaktadır.

31. Hakkında güvenlik tedbirine hükmedilen akıl hastalarının yerleştirildikleri yüksek güvenliklı sağlık kurumlarında, güvenlik tedbirinin amacına uygun olarak topluma yeniden zarar vermeyecek ve tehlike teşkil etmeyecek hâle gelmesi için toplumsal ve psikolojik yönlerden tedavi edilmesi gerektiğinde kuşku yoktur. Başvuru kararında belirtilen akıl hastalarının fiziki yetersizlik ve benzeri nedenlerle koruma ve tedavi için yeterli süre geçmeden, dolayısıyla tehlikeliliklerinin tamamen ortadan kalkması beklenmeden serbest bırakılmalarına yönelik hususlar ise uygulamadan kaynaklanan sorunlara ilişkin olup anayasallık denetiminin kapsamı dışındadır.

32. Açıklanan nedenlerle kurallar Anayasa’nın 5., 10. ve 17. maddelerine aykırı değildir. İtirazın reddi gerekir.

Kuralların Anayasa’nın 11., 19. ve 20. maddeleriyle ilgisi görülmemiştir.

IV. HÜKÜM

26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu’nun;

A. 32. maddesinin (1) numaralı fıkrasının,

B. 57. maddesinin;

1. (1) numaralı fıkrasının 32. maddenin (1) numaralı fıkrası yönünden,

2. (2), (3), (4) ve (5) numaralı fıkralarının,

Anayasa’ya aykırı olmadıklarına ve itirazın REDDİNE 14/11/2019 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Zühtü ARSLAN

Başkanvekili
Hasan Tahsin GÖKCAN

Başkanvekili
Recep KÖMÜRCÜ

Üye
Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye
Burhan ÜSTÜN

Üye
Engin YILDIRIM

Esas Sayısı:2019/37

Karar Sayısı:2019/87

Üye

Hicabi DURSUN

Üye

Celal Mümtaz AKINCI

Üye

Muammer TOPAL

Üye

M. Emin KUZ

Üye

Kadir ÖZKAYA

Üye

Rıdvan GÜLEÇ

Üye

Recai AKYEL

Üye

Yusuf Şevki HAKYEMEZ

Üye

Yıldız SEFERİNOĞLU

Üye

Selahaddin MENTEŞ